

Læring gennem dialog og samarbejde

Det flerstemmige og dialogiske klasserum

Cooperative Learning

**Lisbeth Pedersen - konsulent ved UC Lillebælt
Center for Undervisningsmidler, konsulent ved IFPR
Lektor ved IBC Kolding**

Læring i det flerstemmige og dialogiske klasselokale

Hver elev i det flerstemmige og dialogiske læringsrum:

- Bliver set og hørt
- Får en stemme
- Får faglig selvtillid
- Bliver engageret
- Lærer at udtrykke faglig indsigt – skriftligt og mundtligt
- Er i dialog med andre elever
- Er i dialog med læreren
- Er i dialog med stoffet/ teksten

Lærereens rolle i en undervisningssekvens

FASE 1

- Drøfte læringsmål og læringsredskaber med eleverne

FASE 2

- Sørge for information

FASE 3

- Tilrettelægge dialogiske læringssituationer, hvor både mundtlige og skriftlige stemmer mødes

FASE 4

- Tilrettelægge konsolidering af kundskaber: Hvad har vi/ jeg lært?

Praktisk eksempel på dialogisk undervisningsmønster

FØR

- Hvad ved du om ...? (læringsberedskab)
- Hvad forventer du dig af ...?

UNDER

- Hvad er den vigtigste årsag til ... ?
- Hvad er det væsentligste indtil nu?
- Definer med dine egne ord ...
- Skriv en kort forklaring på ...

EFTER

- Hvad var mest interessant?
- Hvad har du ikke forstået? (spørgsmål)
- Hvad er et vigtigste, du har lært?

At skrive er at være i dialog med stoffet

Måder der har vist sig effektive

- At gøre skrivning til en del af fagkulturen – i et dialogisk klasselokale
- Idéproducerende tænkeskrivning
- Læselogskrivning
- Kollektiv logskrivning
- Systematisk undersøgende skrivning, stille spørgsmål
- Evaluerende skrivning, refleksionsskrivning

- Modelstudier
- Skrive udkast
- Kammeratrespons (kærlig, kritisk, konkret)

Læselog

Tekst	Tanker
<p>Her noterer du, hvad du hæfter dig ved i teksten: Citat: Kapitel, side, linje</p> <p>F. eks. hvad du finder:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Interessant •Overraskende •Væsentligt •Forvirrende •Forstyrrende	<p>Associationer du får Konklusioner du drager Spørgsmål du vil stille</p>

Minilex

Begreb	Definition

Registreringskrivning

Hvad ved jeg?	Hvad tror jeg, jeg ved?	Hvad ønsker jeg at vide?

Spørgsmål

FAKTASPØRGSMÅL

- Dit spørgsmål kan besvares med få ord
- Svaret står på en bestemt side i bogen eller i dine notater
- Svaret er enten rigtigt eller forkert
- Spørgsmålet begynder ofte med "hvem", "hvad", "hvor" eller "hvornår"

TÆNKESPØRGSMÅL

- Dit spørgsmål kræver som regel et udførligt svar
- Svaret kan ikke gives ud fra et enkelt sted i bogen eller i dine notater
- Der findes ikke nødvendigvis et korrekt svar svar; men "kritiske undrespørgsmål" fremmer reflekterende tænkning
- Et tænkespørgsmål begynder ofte med "hvorfor", "hvordan" og "hvad nu hvis..."

Timereferat

- Hvad var emnet?
- Hvad var sammenhængen med forrige lektion?
- Hvad var de 5 vigtigste **faglige** pointer?
- Hvordan blev der arbejdet?
- Hvad var din vurdering af timerne?

Opsamlende refleksioner

Grundspørgsmål:

Mål – fik jeg lært det, jeg skulle? Hvilke mål nåede jeg/ nåede jeg ikke?

Arbejdsgang – hvordan forløb arbejdet? Hvordan arbejdede jeg/ gruppen? Hvilke arbejdsformer og studiemetoder?

Faglighed – hvad er jeg blevet bedre til? Og hvordan kan jeg registrere det?

Fremtid – hvad skal jeg overveje til næste gang? Hvad vil jeg gerne blive bedre til?

Hurtigskrivning

1. Fast tid (4 min)
2. Skriv hele tiden
3. Ret ikke – gå ikke tilbage i teksten
4. Skriv i hele sætninger

Lærings syn: Socialkonstruktivisme

Leo Vygotsky:

Læring er en social proces, der finder sted i interaktion med andre.

Sprogets centrale rolle:

Det er gennem sproglige formulering og dialogen med andre, at eleven erkender – eller konstruerer – sig selv og sin omverden.

Zonen for nærmeste udvikling:

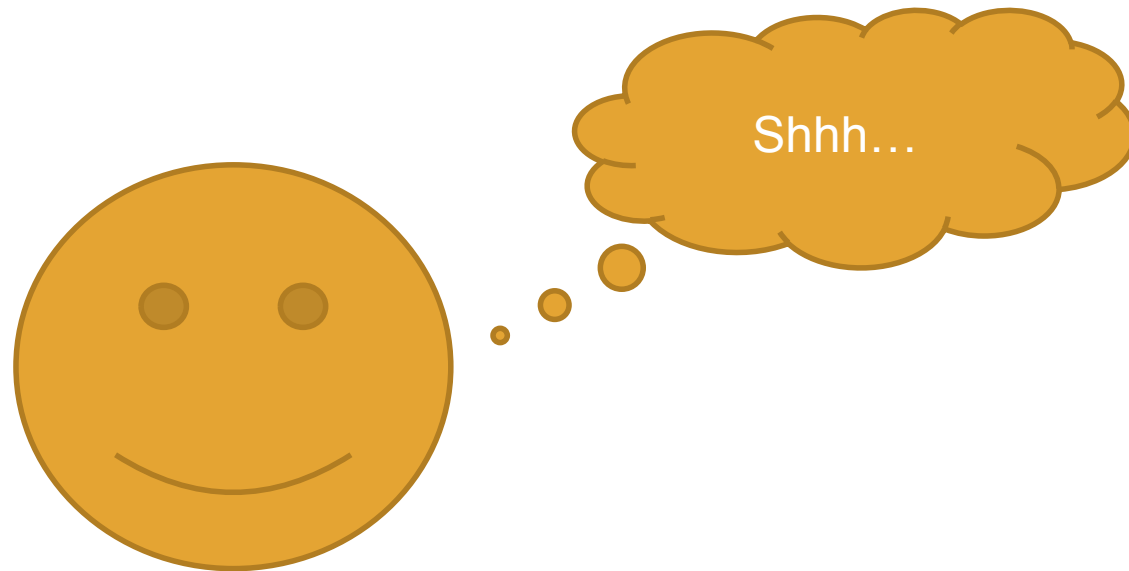
For at der kan ske læring, skal eleven interagere med en anden, der kan hjælpe ham videre fra det, han allerede kan, ind i det felt, hvor han kan løse en opgave sammen med andre, men endnu ikke formår at gøre det på egen hånd. Processen kræver altså dialog med en partner, der kan udfordre elevens nuværende viden og formåen og hjælpe ham videre.

Svar-Bazar

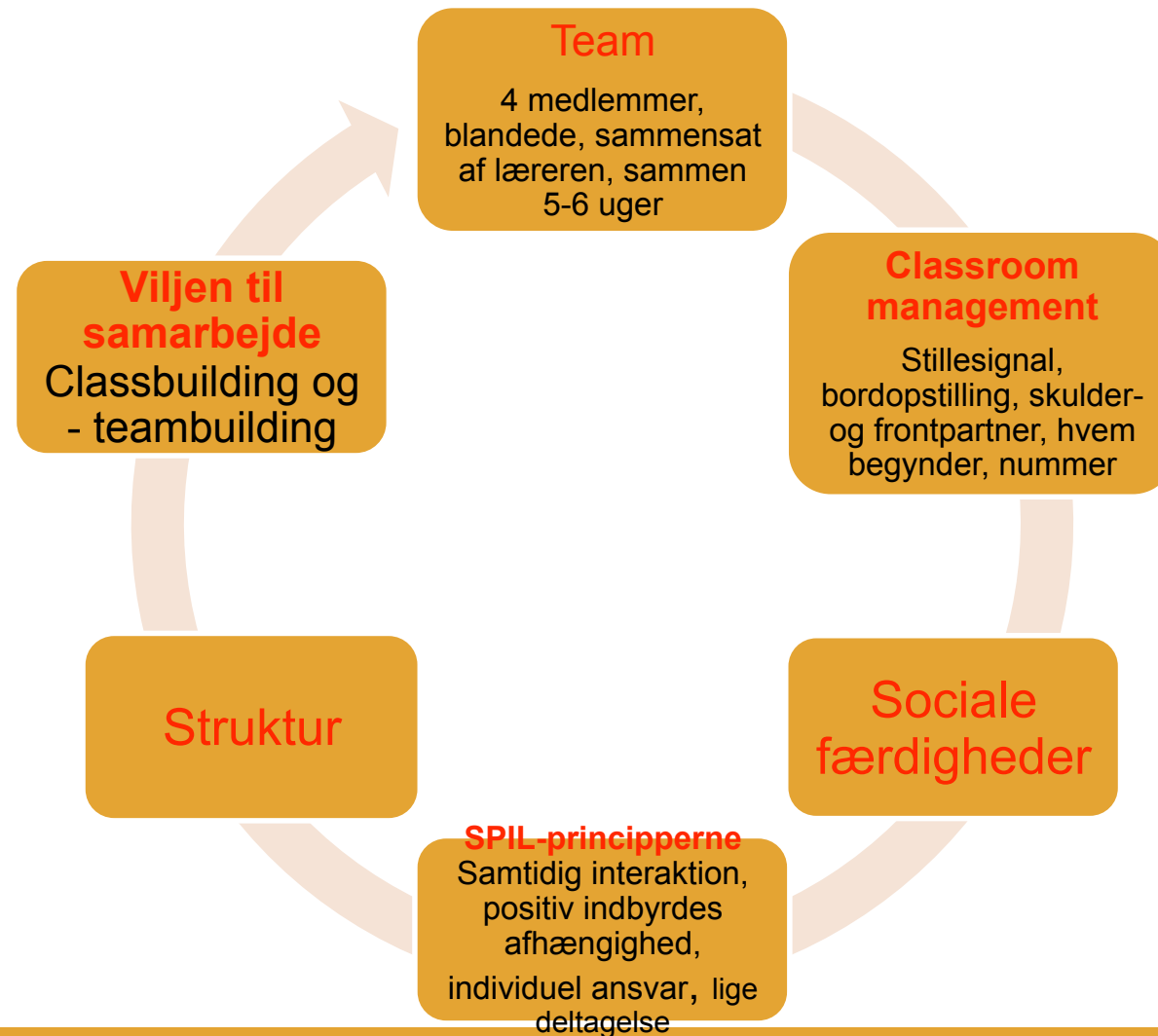
- Find en der...
- Viden og færdigheder
- Repetition
- Classbuilding

Spørgsmål	Svar	Initialer
Spørgsmål 1		
Spørgsmål 2		
Spørgsmål 3		

Stillesignal

6 nøgler i Cooperative Learning

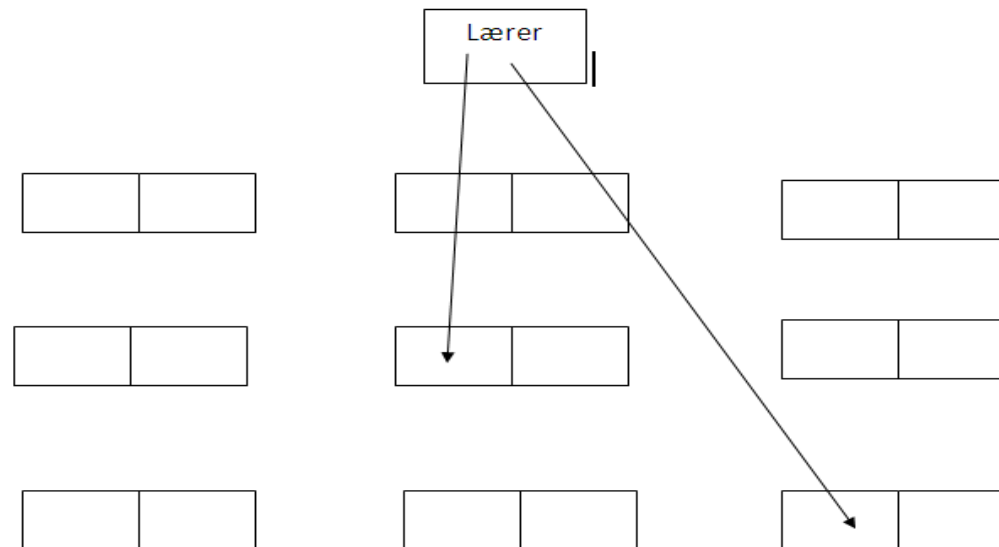

SPIIL-principper

- **S**amtidig interaktion
- **P**ositiv indbyrdes afhængighed
- **I**ndividuel ansvarlighed
- **L**ige deltagelse

Klasseværelser A, B og G

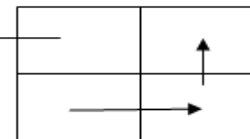
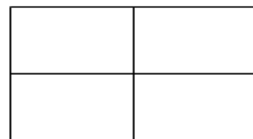
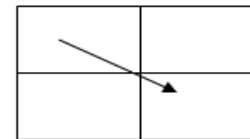
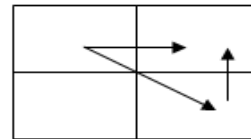
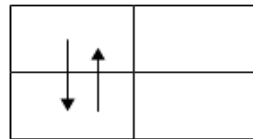
Klasseværelse A

- Undervisningen i klasselokale A forudsætter passivitet
- Læreren stiller et spørgsmål
- En elev svarer
- Indbyrdes konkurrence: "Bare han svarer forkert, så kan jeg få lov!"
- Mange elever kan gemme sig
- Man behøver ikke at høre efter

Klasseværelse B

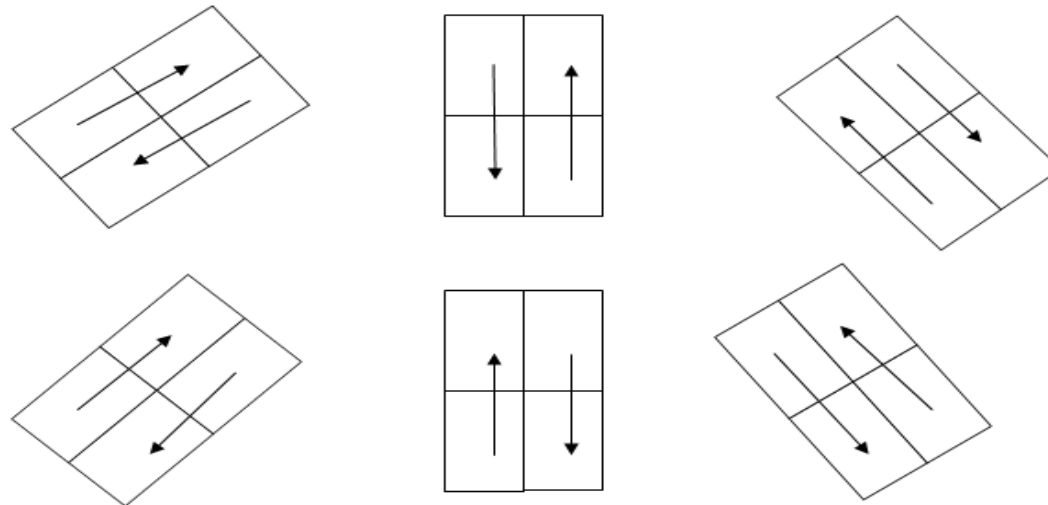
Læreren

- Læreren giver en opgave
- "Snak om det i grupper" – "Løs opgaven i grupper"
- De pligtopfyldende elever arbejder
- De mindre arbejdsomme hænger på – eller står af
- Man kan stadig gemme sig
- Ustruktureret interaktion
- Ønsketænkning

Klasseværelse c

Læreren

- I klasseværelse C er minimum 25% af eleverne aktive – ofte 50%(100%??)
- Ingen kan gemme sig
- Alle er ansvarlige
- Man er nødt til at lytte
- Man er afhængig af partnerens succes

Team

- 4 medlemmer – 1 fra den dygtigste fjerdedel, 2 fra midten, 1 fra den svageste fjerdedel
- Sammensat af læreren
- Sammen i 5-6 uger

Stærk	Middel
Middel	Svag

Strukturer

- Forskellige strukturer (fremmer forskellige lærings- og medlæringsformer)

6 læreprocesdomæner

- teambuilding
  - classbuilding
  - viden og færdigheder
  - tænkefærdigheder
  - kommunikative færdigheder
  - videndeling
- Sociale mål
- Kognitive mål
- Kommunikative mål

Rollelæsning

Læsning i alle fag

Fokus på faglig læsning

Hjælper eleverne igennem svært stof

Rollerne kan varieres:

- Oplæser
- Referent (referat af det vigtigste indhold)
- Overskriftmester (finder dækkende overskrift til afsnittet, som han/ alle skriver ned)
- Sammenhængsmester (forklarer sammenhængen med det forudgående eller prøver at forudsige, hvad der følger)

Rollerne roterer med uret.

Eksempler på strukturer

Team-erklæring

Quiz og byt

Dobbeltcirkler

Mix-par-svar

- "Mix" – eleverne cirkulerer
- "Find en partner"
- Spørgsmål + tænketid
- Partnerne deler viden eller diskuterer
- "Mix" – elever takker deres partner og cirkulerer igen.

Mix-par-svar

1. Hvad har du lært i dag?
2. Hvordan tror du, eleverne vil tage imod dialogisk og samarbejdende læring (CL)?
3. Hvad har været det mest spændende?
4. Hvad vil den største udfordring være?
5. Hvad glæder du dig mest til at prøve?

Litteraturliste

- Olga Dysthe, **Det flerstemmige klasserum**. Skrivning og samtale for at lære (Klim 1997)
- Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Thorlaug L. Hoel, Skrive for at lære – faglig skrivning i de videregående uddannelser (Klim 2001)
- Caroline Liberg, **Skrivande i olika ämnen – lärares textkompetens** (in: Rutt Trøite Lorentzen og Jon Smidt (red), Å skrive i alle fag (Universitetsforlaget 2008))
- Pasi Sahlberg og Asko Leppilampi, Samarbejde om læring – en introduktion til Cooperative Learning (Akademisk Forlag 2004)
- Davis W. Johnson m. fl., Active Learning: Cooperation in the College Classroom (Interaction Book Company 2006)
- Spencer Kegan og Lotte Stenlev, **Cooperative Learning**. Undervisning med samarbejdsstrukturer (Aliena 2008)
- Fra Kagan Cooperative Learning findes et væld af forskellige bøger, alle på engelsk. Findes på: <http://www.kaganonline.com>

Tak for nu!

Lisbeth Pedersen

kalp@ucl.dk

UC Lillebælt

Center for Undervisningsmidler

Tlf..: 75 82 99 44 (Vejle)

(Træffes mandage og onsdage)

